

“We vertellen een mooi verhaal van zorg en inclusie, maar de financiering schiet te kort”

KIRSTEN JACOBS EN KATRIEN VERSTRAETEN

De voorbije maanden werkte de Vlaamse Onderwijsraad aan een advies over zorg en cursisten- of leerlingenbegeleiding in het volwassenenonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs. COC-leden geven al een tijd aan dat cursisten en leerlingen meer dan vroeger zorgnoden hebben waar middelen voor nodig zijn.

Centra en hun personeel steken hun hoofd niet in het zand en willen hun cursisten de nodige zorg en begeleiding bieden. Daarvoor krijgen ze helaas geen extra financiering, waardoor de keuze voor de organisatie van zorg ten koste gaat van andere aspecten van goed onderwijs. Sinds het nieuwe decreet van 2018 zien ook academies steeds meer leerlingen met specifieke zorgnoden. Academies en hun personeel doen er alles aan, met de mogelijkheden die de regelgeving hen biedt, om hen zo optimaal mogelijk te begeleiden. Ondanks het grote enthousiasme en de goede wil zijn er belemmeringen en uitdagingen die zo'n optimale zorgaanpak in de weg kunnen staan. Zonder extra financiering moeten ook academies keuzes maken.

COC laat daarover enkele afgevaardigden aan het woord.

Benjamin Descamps
(leraar NT2 bij CVO Gent)

“Ik geef ondertussen ongeveer tien jaar les op mijn CVO en in die tijd heb ik het centrum

enorm zien veranderen als organisatie. We detecteren nu meer zorgnoden omdat we meer inzetten op trajectbegeleiding. Onze trajectbegeleiders hebben lange tijd onbetaalde overuren gedaan. Onlangs hebben ze extra uren gekregen om dat te vermijden, maar ze hebben nog altijd veel werk. Tegelijkertijd merken zij ook wel een stijging van het aantal problemen. We hebben als centrum en als leraren al veel expertise opgebouwd. We kennen de mogelijke profielen van de cursisten, wat hun capaciteiten zijn en wat ze nodig hebben. Als er zich problemen voordoen, dan hebben we er ook vaker dan vroeger een antwoord op, maar daar zijn grenzen aan: er zijn kwesties die wij niet kunnen oplossen en dan moeten we doorverwijzen. Soms komen cursisten ook even niet aan leren toe. Ze willen wel en ze zijn ook

“We hebben als centrum en als leraren al veel expertise opgebouwd. We kennen de mogelijke profielen van de cursisten, wat hun capaciteiten zijn en wat ze nodig hebben.”

gemotiveerd, maar soms kan het even niet, is leren niet de prioriteit. Extra druk van buitenaf is op dat moment nefast. Ook cursisten die goed functioneren hebben vaak veel meegemaakt, maar zijn toch heel erg gemotiveerd. Die intrinsieke motivatie werkt veel beter.”

Arnoldine Peeters (leeraar en coördinator tweedekansonderwijs bij CVO Volt):

“In ons CVO is het TKO-cursistenprofiel de afgelopen jaren duidelijk veranderd en verjongd. Ondertussen is vijfenzeventig procent jonger dan vijftientig jaar. We zien ook meer jongeren van zestien of zeventien. Er zijn steeds meer geletterdheidsnoden – in brede zin – vooral in de stedelijke context. Daarnaast is er ook werk aan de executieve functies van de cursisten, zoals plannen en organiseren. Als je die niet beheerst, is het moeilijk om een traject succesvol af te leggen. Alleen geletterdheidsmodules volstaan dus niet om dat op te vangen. We zien ook steeds meer psychosociale en gezondheidsproblemen. Dat proberen we allemaal op te vangen door bij de intake te achterhalen wat er allemaal speelt en dan te kijken wat we als centrum zelf kunnen aanpakken en naar welke instanties we onze cursisten kunnen doorverwijzen.

want er zijn grenzen aan wat we als onderwijsinstelling kunnen doen. We hebben geen CLB en door de lange wachtlijsten bij externe diensten loopt de doorverwijzing ook niet altijd van een leien dakje. We hebben nood aan meer ondersteuning. Lesgeven in tweedekansonderwijs is heel boeiend, maar ook heel zwaar. Het secundair onderwijs doet de laatste jaren veel inspanningen om flexibelere trajecten aan te bieden en aan extra noden tegemoet te komen. De jongeren die uitvallen en bij ons terecht komen, hebben dus een complexe problematiek. Collega's doen veel extra en we werken ook met vrijwilligers, maar die kunnen niet alles opvangen. De financiering schiet tekort. We vertellen met tweedekansonderwijs een mooi verhaal van zorg en inclusie, maar daar zijn middelen en professionalisering voor nodig. We voelen veel druk om enerzijds de ongekwalificeerde uitstroom terug te dringen, anderzijds om cursisten zo snel mogelijk toe te leiden naar werk. Voor een goed traject op de arbeidsmarkt is algemene vorming zo cruciaal, dat je daarvoor genoeg tijd moet krijgen. Jongeren die de boot hebben gemist, hebben zeker nog potentieel, maar geef hen de tijd om dat te ontdekken. Op lange termijn zal dat méér opbrengen."

Ann Coussens (administratieve medewerker aan de stedelijke Kunstacademie Tielt)

"Het is fantastisch dat leerlingen met verhoogde zorg kunnen deelnemen aan het deeltijds kunstonderwijs.

In onze academie wordt al veel op maat gewerkt. Het secretariaat zorgt voor de opvolging van de attesten en de directie is verantwoordelijk voor het zorgbeleid. De

"Het zou een stap in de goede richting zijn als de klasgrootte voor groepslessen kleiner zou zijn. Er is ook nood aan structurele professionalisering en omkadering."

middelen daarvoor komen uit het pakket uren leraar. In de academie voor Muziek, Woord en Dans is er een zorgcoördinator aangesteld. Die heeft heel wat expertise en is aanspreekpunt en duizendpoot. De academie zorgt eerst voor een intakegesprek, waarvan de coördinator een verslag maakt. Die zorgt ook voor de opvolging. Als een leerling moeilijk in groep les kan volgen, bekijken we of een individuele les mogelijk is. Dat geeft een extra belasting op het uurrooster en de omkadering. Leraren ervaren ook meer werkdruk. Het zou een stap in de goede richting zijn als de klasgrootte voor groepslessen kleiner zou zijn. Er is ook nood aan structurele professionalisering en omkadering. Soms hebben leerlingen nood aan een extra begeleider die hen in het atelier helpt. In het keramiekatelier is er een vrijwilliger die ook instaat voor het vervoer. Dat toont aan dat er ook bij volwassen leerlingen nood is aan extra ondersteuning en middelen."

Tim Ouderits (leraar aan de Academie voor Muziek, Woord & Dans in Geel)

"Als leraar vind ik het heel positief dat iedereen een opleiding kan volgen. We zien zowel leerlingen die extra ondersteuning aan de basis nodig hebben, als leerlingen die meer willen excelleren en zich willen verdiepen. In onze

academie was er vroeger een project met mensen met een mentale beperking die deelnamen aan de muzieklessen. Die expertise is nu waardevol. Voor de "Op Maat Klassen" is een er coördinator aangesteld die ook het aanspreekpunt is voor de leraren. Wie les geeft in "op maat klassen", heeft de juiste expertise en genoeg affiniteit met uitvoerende muziek. We werken er ook gedifferentieerd. Onze leerlingen in die klassen hebben een attest of komen in aanmerking voor een individueel traject. Er werd bewust gekozen om een zorgleerkracht aan te stellen in de tweede graad. Die geeft extra ondersteuning aan leerlingen die dat nodig hebben. Ook leerlingen met bovengemiddeld talent wil je ten volle voorbereiden op het hoger kunstonderwijs of laten excelleren op hun toonmomenten. Ondanks de uiterst kwaliteitsvolle opleiding die we allemaal genoten, is het als leerkracht vaak proberen en out of the box denken. Structurele professionalisering, professionele ondersteuning en ontwikkeling van didactisch materiaal zou welkom zijn, maar dat vraagt extra middelen. Ook de lerarenopleidingen in het hoger kunstonderwijs zouden meer aandacht moeten besteden aan werken met leerlingen die een specifieke zorgbehoefte hebben. De werkdruk en planlast zijn verzaamd. Bij leerlingen met een individueel aangepast curriculum is de zorgfiche verplicht. Je evalueert

en begeleidt competentiegericht en dat vraagt intenser overleg. In het deeltijds kunstonderwijs kijken we altijd naar de sterktes van de leerlingen en remediëren we op een positieve manier, op maat van ieders talent."

